

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics

"les quatre barres"

NÚM 34
ANY 1987

Taltavull Mars 1987

BUTLLETÍ
DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL CATALANA
ALS PAÏSOS NÒRDICS
LES QUATRE BARRES

Publicació (Tidskrift) : ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare) : Les Quatre Barres
Humlegårdsgatan 17 2tr ög
114 46 Stockholm
Suècia
Compte Corrent Postal : 970916-3
(Postgirokonto) Stockholm
Editor responsable : Ramon Cavaller
(Ansvarig utgivare)
Cap de redacció : Ramon Bohigas
(Redaktör)
Maqueta (Lay-out) : Jordi Bota
Impressió (Tryckning) : Trycksam AB, Gävle
Subscripció anual : Països Nòrdics, 45 corones
(4 números) altres països, 55 corones
Årsprenumeration : Norden, 45 kronor
(4 nummer) andra länder, 55 kronor
Quota socis de : 95 corones (Butlletí inclòs)
Les Quatre Barres quota familiar 125 corones
Medlemsavgift föreningen : 95 kronor (med Butlletí)
Les Quatre Barres : familj 125 kronor

oooo000oooo

SUMARI	2/1987 - Núm./nr 34, any X (årgång 10)
Editorial.....	3
Correu.....	4
Notícies.....	6
Kulturella nyheter från de Katalanska Länderna.....	8
Francesc Taltavull: No pinto quadres, intento resoldre problemes....	12
La Pellissa.....	17
El Català a Catalunya el 1987.....	23
Poesia.....	25
Ratalls.....	26
Entreteniments.....	27

EDITORIAL

Podríem dir que aquest editorial del número 34 del nostre butlletí ens el dona fet la introducció que Oscar Hemer ha posat a la sèrie d'articles - cinc en total - que firmats per ell ha publicat el diari "Sydsvenska Dagbladet Snällposten", de Malmö, el més important del sud de Suècia. Aquests articles, publicats els dies 5, 11, 16 i 25 de juliol amb el títol general de "Katalanska paradoxer" (Paradoxes catalanes), tracten de diferents aspectes de l'actualitat catalana.

Els títols, traduïts del suec, són: Catalunya més que mai, La cultura catalana amenaçada (Ens hem d'alliberar de l'elitisme), Confrontació entre la ciutat i el Principat, Una ciutat amb poca confiança en sí mateixa, Apassionada per Europa. En aquest cinquè article, Oscar Hemer fa una observació i és la de que, "històricament, Catalunya ha estat integrada a Europa abans que la resta d'Espanya".

La nostra atenció s'ha de limitar, per raons òbvies, a la introducció que esmentem al principi, que Oscar Hemer ha escrit pels seus articles, introducció que els nostres lectors en podran llegir el text suec en tota la seva extensió a la secció de retalls d'aquest butlletí. D'interès especial és el paràgraf en el que l'autor es refereix a la col·laboració que enguany s'ha establert entre les universitats de Lund i Barcelona.

Amb aquesta introducció, Oscar Hemer ha escrit l'exposició més comprensible i instructiva que hem llegit a Suècia del que representa Catalunya i la catalanitat, motiu pel qual es mereix un elogi i el nostre agraïment.

E. D.

CORREU

Revistes i publicacions rebudes:

Diari AVUI, Barcelona
El Llamp, nùms. 67-73
Lluita, València, nùms. 42-44
Notícies de la Generalitat, nùms. 22, 23
Butlletí informatiu del Centre Català de Rosario,
Argentina, nùms. 48, 49
The Catalan Time, Toronto, Canadà, núm. 14
Centre Cultural Català de Perpinyà, butlletí núm. 8
El Manelic, Casal Català de Montevideo, Uruguay, núm. 4
Catalan News, Londres, núm. 17
L'Esqueix, Winterthur, núm. 19
Catalonia today, American Institute for Catalan Studies,
Houston USA, núm. 5
Butlletí, Casal Català de Tolosa de Llenguadoc, núm. 159
Caliu, Butlletí del Casal Català de París, núm. 71
Xipreret, de l'Hospitalet de Llobregat, nùms. 74-84
Butlletí del Casal dels Catalans de Califòrnia, butlletí
núm. 3
Veu de l'exili català i republicà, Décines, França, núm.
33
Acció Cultural del País Valencià, butlletí núm. 31
Revista Orfeo Català, Mèxic, núm. 7, 8
L'Opinió, Premià de Dalt, abril 1987
La veu d'Unió, d'Unió Dem. de Catalunya, núm. 166-169
Cultura, Generalitat de Catalunya, núm. 32
Nostra veu, butlletí del Casal Català de Costa Rica,
nùms. 19, 20
La Ciutat, de l'Ajuntament de València
Catalònia, Centre Unesco de Catalunya, núm. 3
Revista de Girona, nùms. 120, 121
Mai enrera, Club excursionista de Gràcia, núm. 418
Presència Evangèlica, nùms. 86, 87
Euskadi information, núm. 49
Zarzal, Centro Español de Gotemburgo, núm. 5
Información Cultural, núm. 47, 48
Carta de España, nùms. 352-354
Boletín Cultural de Madrid, nùms. 66-67
La Región Internacional, nùms. 2223
El Socialista, nùms. 428
El País semanal, Madrid
ABC semanal, Madrid
Mundo Obrero
Kulturtidskriften, núm. 2

Cartes, llibres, vídeos i circulars:

Centre Català, Asunción, Paraguai
Omnium Cultural, Barcelona

Amics de les Arts i Joventuts Musicals, Terrassa
Maria Assumpció Raventós
Camping Vendrell
Casal Català de Montevideo
Ajuntament de Sabadell
Ambaixada d'Espanya, Estocolm
Centre Català de Caracas, Venèuela
Centro Español, Gotemburgo
Le Publicateur, Perpinyà
Acció Cultural del País Valencià
Radio Exterior de España
Invandrarförvaltningen, Stockholms Stad
Institut für Romanische Sprachen und Literaturen,
Frankfurt am Main
Círculo Catalán, Madrid
Casal de Catalunya, Buenos Aires
Club Català, Córdoba, Argentina
San Miguel, fabrica de cerveses, Lleida
Ambaixada britànica
Fútbol Club Barcelona
Radio Televisió, Granollers
Hispalen, Barcelona

Llibres i publicacions:

De la Generalitat de Catalunya:
- Segones reflexions crítiques sobre la cultura catalana
- Catalunya Hotels 1987
- Catalunya i Europa
- Els drets i els deures dels ciutadans de Catalunya
- Fires de Catalunya 1987
- Diverses publicacions del departament de Comerç,
Consum i Turisme.
- Catalunya informa
Les esglésies de Sant Pere de Terrassa
Matadepera i Sant Llorenç de Munt
Una sèrie de llibres infantils d'edicions Parramon
De la Diputació de Girona, catàleg de publicacions
Informatiu de la Fundació Caixa de Pensions, abril 1987
De l'Institut Català de la Vinya i el Vi
Crònica Catalana, núm. 2, vídeo.

NOTICIES

"CONTACTES ENTRE CATALANS I GRECS A TRAVÉS DELS TEMPS" era el títol d'una trobada que Les Quatre Barres va organitzar amb l'Associació grega d'Estocolm el propassat 17 de maig. Ramon Cavaller, conferenciant i promotor de l'acte, va parlar de les relacions històriques entre el poble grec i el nostre davant d'una nombrosa concurrència de grecs, suecs i catalans, que omplien de gom a gom l'espai local de l'associació grega.

Ramon Cavaller va recordar que Grècia i Catalunya han mantingut contactes des de dates molt llunyanes. Des de quan Catalunya encara no existia com a nació. Era l'època d'Empúries, de la colonització "suau" que feien les ciutats-estats de l'Egeu. Una colonització exemplar, comparada amb la posterior dels romans.

Durant l'Edat Mitjana van ésser els catalans els qui van anar a Grècia. L'expedició dels almogàvers a l'imperi Bizantí a principis del mil tres-cents, que tanta sang va ocasionar, desembocà també en la incorporació durant prop de cent anys dels comtats d'Atenes i Neopàtria a la confederació catalano-aragonesa. Les relacions - comercials principalment - continuaren després a través dels consolats catalans que s'anaren establint a diferents ciutats de l'imperi Bizantí.

Modernament entre els lletraferits catalans hi ha hagut un viu interès per la cultura grega clàssica i moderna. Un resultat d'això, assenyala Ramon Cavaller, és la gran tasca de traducció feta, principalment d'autors grecs antics.

Acabada la conferència es va fer lectura en català i grec d'un tros de l'Odissea i de poemes de Kavafis i Espriu. Sven Dahlin va llegir els poemes en versió catalana. La versió en grec la declamaren membres del grup de teatre de l'associació grega mentre un guitarrista posava fons musical al contingut poètic i dramàtic de les obres triades.

La conferència, que també era l'última activitat primaverenca de Les Quatre Barres, va finalitzar amb un sopar en el que el nostre pa amb pernil feia companyia a una amanida grega, farcelletts de fulla de cep i una mena de mussaca, tot brufat amb vins catalans i grecs.

Per més que la nostra llengua de comunicació amb els grecs era el suec, l'ambient de la trobada no podia ésser més mediterrani. Després, en començar el ball, les similituds entre les sardanes i el sirtaki ens van fer ben palesos els vincles entre les nostres cultures.

A diferència del banquet donat a Roger de Flor i els seus capitans l'any 1305, aquest sopar amb els grecs va ésser pacífic i els catalans en varem sortir sans i estalvis. Durant la conferència, en citar Ramon Cavaller aquell assassinat històric, un grec del públic ja s'havia afanyat a assegurar-nos en veu alta que "no tornaria a passar!"

Tampoc no va haver-hi cap nova "venjança catalana" i tots plegats ens ho varem passar la mar de bé./R.BOIGAS

KULTURELLA NYHETER FRÅN DE KATALANSKA LÄNDERNA

Böcker

DET ÄR INTE BARA I USA det översätts alltmer katalansk litteratur. Hos den andra stormakten har det sedan några år börjat märkas en nyfödd nyfikenhet katalanska författare. 1978 publicerade tidskriften "Utländsk litteratur" ett urval av Salvador Esprius poesi och tre år senare presenterade samma tidskrift flera nutida katalanska poeter. Samtidigt kom det ut en bok, Elden och rosorna, även den med katalansk poesi. Sedan dess har översättningarnas antal ökat ständigt, och numera kan man läsa verk av författarna Mercè Rodoreda, Montserrat Roig, Carme Riera, Manuel de Pedrolo, Joan Fuster och Manuel de Seabra på ryska. Dessutom har man givit ut ytterligare poesisamlingar och en antologi med katalanska berättare.

Samma intresse för katalansk litteratur har börjat märkas i Tjeckoslovakien, där det snart kommer ut en samling berättelser av S. Espriu, M. de Pedrolo, M. Rodoreda och P. Calders. För två år sedan avslutade bokförlaget Odeon i Prag utgivningen på tjeckiska av tiobandsverket "Història de l'art" (Konstens historia) av den katalanske professorn och konstkritikern Josep Pijoan. Enligt den tjeckiska pressen måste Pijoans verk betraktas som basstoff för en framtida marxistisk värdering av konstens historia.

*

CA 15.000 BÖCKER PÅ KATALANSKA kan man nu hitta i bokhandeln i de Katalanska Länderna. Utgivningen 1986 var 3.754 titlar, vilket är elva procent av antalet utgivna böcker i Spanien på alla språk (spanska, baskiska och galiciska medräknade). Det är en låg siffra med tanke på att antalet katalansktalande - ca 9 miljoner - utgör 23% av befolkningen i Spanien.

I ett tioårigt perspektiv är dock siffran mera hopp-
ingivande. 1975, då Spanien fortfarande var en diktatur
och katalanskan förbjuden i undervisning och massmedia,
kom det ut 752 titlar. Ett år senare, då diktatorn redan
var död, hade titelantalet ökat med tio procent och det
trycktes sammanlagt en och en halv miljon katalanska
böcker. 1986 var det sammanlagda antalet tryckta
exemplar tretton miljoner, vilket motsvarar en medelut-
gåva av 3.500 exemplar. 78,8% av de utgivna böckerna var
ursprungligen författade på katalanska. Resten var
översättningar.

*

Film

19 FILMER visades i Paris i början av juni under en
katalansk filmvecka.

Urvalet utgjorde en tillbakablick över tio års filmpro-
duktion i de Katalanska Länderna och innehöll några av
de senaste premiärerna, bl a "Angoixa" (Ångest) av Bigas
Luna och "Karnabal" av Carles Mira, som har prisbelönats
i Katalonien. Två av de visade filmerna - "Crits sords"
(Tysta skrik) av Raúl Contel 1983 och "Més enllà de la
passió" (Bortom passionen) av Jesús Garay 1986 - har
fått internationella utmärkelser.

Under denna tioårsperiod har filmproduktionen i de
Katalanska Länderna varit ansevärd - sammanlagt tre-
hundra filmer. Men kvaliteten, enligt bedömnarna, har
varit låg med få undantag. I Katalonien görs ungefär en
fjärdedel av Spaniens filmproduktion. Annars är film-
industrin koncentrerad till Madrid, bortsett från ett
fåtal inspelningar som görs i Baskien och Valencia.

Filmspelningarna i de Katalanska Länderna startade år
1896 i Barcelona. Ljudfilmen kom ungefär samtidigt med
inbördeskriget 1936-39, och fascisternas seger innebar
att nästan alla filmer gjordes enbart på spanska fram
till 1976, då diktaturen upphörde.

Historien om filmproduktionen i de Katalanska Länderna har dokumenterats i boken "Història de la Catalunya Cinematogràfica" av Joaquim Romaguera i Ramió m fl. Tre band finns utgivna, det senaste från 1986. Kulturavdelningen i La Generalitat gav även samma år ut en katalog över katalanska videofilmer producerade under åren 1970-1985 på olika områden.

*

Vinkultur

DE KATALANSKA VINERNAS FRAMGÅNGAR i Sverige fortsätter. Senast är det vita vinet Kraliner som fick det högsta betyget vid ett smakarprov med 12 av Systembolagets basviner. Provet hade anordnats av Dagens Nyheter, och testlaget bestod av sju personer. Tidningen skriver bl a i en stor artikel på sista sidan: "... 12 torra, 12 halvtorra och två alkoholfria viner har bedömts. Samtliga kostar under 40 kronor. Bland de torra hittade vi en klar segrare..." och fortsätter längre ned "... lönen för mödan blev ett fynd: katalanska Kraliner för 34 spänn, ett vin att ställa på skärgårdsverandan smekande sommarkvällar när solen sjunker i väst och ubåtarna i öst."

Tidningen snålar inte med berömmande ord. Under rubriken "Fynden" säger man sedan: "Men nu till de tappras fynd. Vi börjar med de torra vinerna: René Barbiers Kraliner (personnummer 2765) är vinet ni inte får missa - det fick högsta poäng i hela provet och ovanpå detta betyget Smarridarri, vilket säger allt! Ett friskt vin för festsupén i den blommande bersån, vare sig man sörplar räkor eller käkar fläskpannkaka."

Artikeln berättar också att detta vin med preussiskt namn ingalunda är någon nyhet på Systemet: "Det har stått i katalogerna sedan juni 1979 och haft en trogen skara köpare. Hemligheten bakom vinet är egentligen teknisk, viskar man på systemet. Det jäses vid låg

temperatur och därav kommer friskheten och fruktigheten."

Att katalanska viner får så höga betyg är ingen överraskning, säger katalanska vinkännare bosatta i Sverige. I sambandet kvalitet/pris ligger de katalanska vinerna mycket högre än t ex de franska. Samtidigt har konsumenterna i Sverige blivit alltmer vinkunniga och upptäcker därför lättare de verkliga guldkornen i Systembolagets sortiment.

R. BOHIGAS

FRANCESC TALTAVULL, L'ARTISTA COL.LABORADOR D'AQUEST
NUMERO: NO PINTO QUADRES, INTENTO RESOLDRE PROBLEMES...

"Mira, hi ha un merder en la qüestió de l'art, i la gent no enten l'art. Diuen: l'art modern? quina bogeria! Aquesta reacció fins a cert punt és comprensible, perquè és un galimaties, però això es diu sobretot per ignorància..."

Francesc Taltavull parla efusivament mentre prenem cafè en el seu estudi, una torre ja una mica vella al barri Söder d'Estocolm. Està situada en un indret magnífic, sobre el llac. A la ribera del davant es veu Djurgården.

- L'art és com les ones de la ràdio, explica. Necessites una emisora i un receptor. L'artista és l'emissora i el públic és el receptor. I de la mateixa manera que es necessiten aparells i l'ajut de la tècnica perquè el missatge arribi al receptor, també l'artista necessita d'uns elements per fer-se comprendre. Però per entendre el missatge cal conèixer l'idioma. En la pintura és igual, necessites una certa formació per entendre-la.

Taltavull és menorquí, de Ciutadella. Als setze anys va anar a Barcelona, on estudià a l'Escola Massana. Va participar en algunes exposicions i el 1958 guanyà una beca per anar a París. Després, en contes de tornar a Barcelona va venir a Suècia, on s'ha quedat.

Li interessa la relació artista-públic i comença a parlar d'aquest tema desseguida. Per Taltavull la causa d'aquesta incapacitat tan extesa d'entendre l'art es troba en que en el món actual no es fomenta l'aspecte anímic del ser humà.

- Només es difon el que té que veure amb calers i el nivell cultural de la gent és molt desigual. A més, de la mateixa manera que en una ràdio has de fer girar la rodeta per sintonitzar l'emissora, també un mateix s'ha de posar a to per assaborir una obra d'art. Si tens mal de panxa o de caixal i et poses a llegir, per bo que sigui un llibre no disfrutaràs llegint-lo, diu.

Tot això sembla força evident, però jo li pregunto si no hi ha molts artistes que sembla que només fan art per a ells mateixos, que sembla que ignorin el públic.

- Sí, de vegades sí. Però malgrat tot, quan un pinta és com un que escriu. En el fons ho fa perquè algú, encara que sigui d'amagat, ho llegeixi. Quan tu fas alguna cosa, és clar que també ho fas per tu mateix, si no és que ho fas per especular. Però un artista no pinta tant quadres com intenta resoldre problemes.

Resoldre problemes? això sembla una mica difícil d'entendre.

- Ho comprendràs desseguida: pintar quadres no és difícil. Jo et puc pintar els quadres que tu vulguis. Te'n puc fer deu cada dia si tu vols. Més encara, i que podria vendre! Per què no ho faig? Perque la pintura no es tracta d'això. Pensa que el ésser humà té els mateixos sentiments ara que a l'edat de pedra. L'emoció que l'artista comunica, ja l'han comunicada segurament altres artistes abans. El que l'artista actual vol fer és comunicar aquesta mateixa sensació, però d'una altra manera. D'una forma més efectiva. I aquest és el problema que ell vol resoldre. És si fa o no fa igual amb la tècnica. Continuament surten noves màquines que fan el mateix que altres d'antigues, però ho fan millor, i amb més eficàcia.

Durant molts anys Taltavull s'ha dedicat també a l'ensenyament. Ja va fer-ho a l'Escola Massana a Barcelona. A Suècia ha ensenyat a l'escola Idun Lovén i a l'escola d'art publicitari Anders Beckmans Reklam-skola. Ara ho ha deixat.

- Són pocs els alumnes que tenen ganes d'aprendre, molts ni s'acosten a classe. Això és una tònica general i no passa solament a Suècia. Vaig quedar molt entristit al veure a l'Escola Massana de Barcelona professors boníssims que estan pràcticament sols a classe. Allà, com aquí, ara hi ha molts alumnes que es creuen uns genis que ja ho saben tot.

Li demano que em parli del procés de creació d'un quadre. D'on surten les idees dels quadres, pregunto.

- Depèn, de vegades ja la tens, o te l'han donada: Per exemple l'encàrrec de fer un retrat. De vegades, si no et surt cap tema, per cercar-lo pots posar-te a mirar el cel. En els núvols hi pots veure des d'elefants fins el que tu vulguis. És un camp ilimitat per la fantasia.

Però per ell un quadre comença ja amb l'elecció del rectangle que limitarà la seva superfície.

- Hi ha rectangles bonics i rectangles lletjos. Ho has sentit mai això? em diu. Un rectangle amb una proporció entre un costat i la diagonal que sigui l'arrel quadrada de tres és bonic. Les arrels quadrades de dos, tres i cinc són nombres irracionals. Aquests nombres són dinàmics. Això ja és molt vell. En general totes les formes que tenim aquí a occident estan basades en això.

Un altra aspecte és el color. Els seus quadres tenen una harmonia basada en un color determinat.

- Això són coses molt elementals. Un paisatge no el faràs vermell - a no ser que el pintis incendiats - sinó que el pintaràs blau i verd, amb colors frescos. Però una pintura també ha d'estar ben estructurada i tenir un ritme. El ritme és el més important de tot. El trobes a

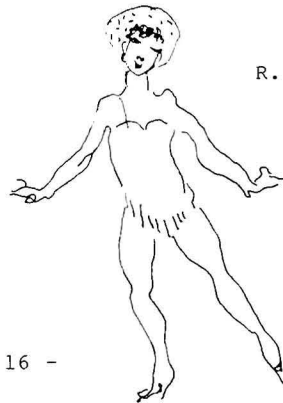
totes les obres d'art i a totes les cultures, fins al punt que en l'art japonès l'únic que els interessa és el ritme. Les proporcions i tot el demés ho deixen córrer.

A Taltavull no li falten encàrrecs d'exposicions ni les ganes de pintar. També fa esmalts molt grans, de la mida d'un quadre. Per la cocció va als tallers de Konstnärer-nas Kollektiv Verkstad (KKV). Aquesta és una associació d'artistes que compta amb uns locals enormes assortits de tota mena d'estris per fer treballs que per la seva extensió l'artista difícilment pot portar a terme en el seu estudi. Hi ha eines i màquines per treballar la fusta, el metall, la pedra, fer gravats, ceràmica, etc. L'artista paga una quota anual i abona un mòdic preu per cada hora que necessita treballar allà.

Taltavull pinta també molt a l'oli i tots els seus quadres tenen un joc de colors fantàstic. És una llàstima que en el BUTLLETÍ només poguem reproduir dibuixos a una tinta. Ara està treballant per a una exposició que farà aquesta tardor a Ektorpsgalleriet. El vernissatge és el 10 d'octubre.

No vull posar-me a donar opinions sobre la seva forma de pintar. Els crítics d'art no són sants de la seva devoció. Em diu:

- Els crítics d'art, creu-me, són tots uns artistes fracassats!

R. BOHIGAS

LA PELLISSA

HJALMAR SÖDERBERG

Hjalmar Söderberg (Estocolm 1869, Copenhaguen 1941).

Novel·lista suec. Realista i àgil, assolí èxit amb "La infància de Martin Birck" (1901), "El Dr. Glas" (1905) i altres.

Ens plau presentar una traducció d'una de les seves narracions curtes.

Aquell any l'hivern fou molt fred. La gent s'esquifien i es feien més menuts a causa de la gelor, no així els que posseïen un abric de pells.

El senyor Richardt, jutge d'un districte d'Estocolm, en tenia un de gros. I és que això, d'altra banda, feia quasi part de la incumbència del seu càrrec públic, puix era director gerent d'una societat fundada de poc. El seu vell amic, el doctor Henck, en canvi, no tenia cap pellissa: en lloc d'això tenia una dona molt maca i tres fills. El doctor Henck era prim i pal·lid. Algunes persones s'engreixen en casar-se, d'altres es tornen magres. El doctor Henck s'havia aprimat molt, i així arribà Nadal.

- He tingut una mala anyada enguany, digué el doctor Henck per si mateix, quan a les tres de l'horabaixa de la vigília de Nadal anava cap a cal seu vell amic John Richardt per manllevar diners. He tingut un mal any. La meua salut és inestable per no dir destrossada. Els meus pacients, d'altra banda, s'han posat bons quasi tota la colla; es fan veure poc sovint avui en dia. Segurament em moriré aviat. Així també ho pensa la meua muller, ho he llegit en els seus ulls. En aquest cas seria desitjable, que això succeís abans de la fi de gener, quan cal pagar la maleïda prima de l'assegurança de vida.

El fil del seu pensament es trobava en aquest punt quan arribà a la cantonada de Regeringsgatan i Hamngatan. Quan anava a travessar la cruïlla per continuar Regeringsgatan avall, relliscà sobre el solc llis d'un trineu i caigué i tot d'una va aparèixer un trineu de lloguer a tota velocitat. El cotxer renegà i el cavall tombà cap a un costat instintivament, però el doctor Henck rebé d'un dels patins un cop a l'espatlla, i a més, un cargol, un clau o una cosa semblant s'enganxà al seu abric i el foradà. La gent l'envoltà. Un guàrdia municipal l'ajudà a aixecar-se, una joveneta li espolsava la neu, una vella gesticulava senyalant l'abric esquinçat d'una manera tal que hauria volgut arreglar-lo allí mateix si li hagués estat possible; un príncep de la casa reial que passava de casualitat collí la seva gorra i la hi col·locà en el cap, i així tot tornà al seu bon curs, llevat de l'abric.

- Dimoni, que t'ha passat, Gustav? digué el jutge Richardt, en veure'l entrar al despatx.

- Que m'han atropellat, feu en Henck.

- Aquestes coses només et passen a tu, digué en Richardt rient de bona manera, però no et presentaràs pas així a casa. Si vols, manlleva la meva pellisa i jo enviaré un mossò a casa meva perquè em porti l'abric.

- Mercès, digué el doctor Henck.

I després d'haver manllevat les cent corones que necessitava, afegí:

- Així doncs, benvingut al sopar.

En Richardt era fadrí i acostumava a passar la nit de Nadal a cals Henck.

***

Cap a casa, en Henck estava de millor humor, cosa que no havia estat feia temps.

- És a causa de l'abric, feu per si mateix. Si hagués estat més assenyat me n'hauria procurat un a crèdit, ja fa temps. Això hauria enfortit la confiança en mi mateix i m'hauria enaltit en els ulls dels altres. No es paga el mateix honorari a un metge amb pellisa que a un metge

amb un vulgar abric de traus gastats. És ben trist que no ho hagi pensat abans. Ara és massa tard.

Caminà una estona per Kungsträdgården. Ja era fosc, s'havia posat a nevar altra vegada, i els coneguts que passaven no el reconeixien.

- D'altra banda, qui sap si serà o no massa tard? continuà en Henck per si mateix. No sóc vell encara, i em puc haver errat quant a la meva salut. Sóc pobre com una rata; però també ho era en John Richardt no fa gaire. La meva muller ha estat freda i estranya amb mi darrerament. Segur que em tornaria a estimar si pogués guanyar més i si tingués una pellissa. M'ha semblat com si en John li agradés més que abans, d'ençà que aquest es comprà una pellissa. És clar que també de joventeta estava un xic enbadalida d'ell; però ell no se li declarà mai, en comptes deia a ella i a tothom que no gosaria casar-se guanyant menys de deu mil a l'any. Però jo vaig gosar; i l'Helen era una noia pobra que volia casar-se. No crec que estés enamorada de mi de tal manera que jo l'hagués poguda seduir d'haver-m'ho proposat. Però jo tampoc no ho volia; com hauria pogut somiar un tal amor? Això no ho he fet d'ençà que tenia setze anys quan vaig veure per primera vegada Faust a l'òpera, amb Arnoldson. Però sigui com sigui estic segur que jo li agradava al principi del nostre casament; amb aquestes coses hom no s'equivoca. Però no li podria agradar un altra cop? Durant la primera època del nostre matrimoni no estava gens amable amb en John quan es trobaven. Però ell fundà una empresa, i començà a invitar-nos al teatre, i es comprà una pellissa. I així la meva muller s'anà cansant, naturalment de seguir amb les seves indirectes.

***

En Henck encara tenia uns quants encàrrecs a fer abans del sopar. Ja eren dos quarts de sis quan arribà a casa carregat de paquets. Se sentia l'espatlla esquerra adolororida; a part d'això no hi havia res que li recordés l'incident del matí, excepte la pellissa.

- Serà divertit de veure la cara que farà la meva dona quan em vegi abrigat amb pellissa, feu el doctor Henck per si mateix.

El rebedor era totalment fosc; el llum no s'encenia mai a no ser a les hores de consulta.

Ara la sento al saló pensà el doctor Henck, camina lleugera com un ocellet. És curiós que el meu cor encara em batega cada vegada que sento les seves passes quan ve d'una altra cambra.

El doctor Henck tenia raó en la seva presumpció que la seva muller el rebria més amorosa que de costum, ja que anava vestit amb pellissa. Ella se li acostà de puntetes en el racó més fosc del rebedor, enrevoltà el seu coll amb els braços i el besà tendrament i amb passió. Després, enfonsant el seu cap dins el coll de la pellissa xiuxiuejà:

- En Gustav no ha arribat encara.

- Que sí, contestà el doctor Henck amb la veu un xic tremolosa, mentre anava acariciant els seus cabells, que sí que ha arribat.

***

Al despatx del doctor Henck flamejava un gran foc. Damunt la taula hi havia whisky i aigua.

El jutge jeia estirat damunt una butacassa folrada de pell i fumava un havà. El doctor Henck seia encongít en un racó d'un sofà. La porta de la sala era oberta, i allà la senyora Henck i la mainada estaven encenent l'arbre de Nadal.

El sopar havia estat molt silenciós. Només els nens havien piulat i xerrat simultàneament i solament ells havien estat contents.

- No dius res, vell amic, digué en Richardt. Potser estàs rumiant sobre el teu abric esparrecat?

- No, contestà en Henck. Més aviat sobre la pellissa.

Es feren uns minuts de silenci abans que continués:

- També penso en una altra cosa. Estic pensant que aquest és el darrer Nadal que celebrem junts. Sóc metge i sé que no em queden gaires dies de vida. Ara, n'estic completament convençut. Per això et vull donar les gràcies per tota l'amabilitat que darrerament m'has demostrat a mi i a la meva dona.

- Oh, vas errat, murmurà en Richardt, mirant a una altra banda.

- No, respongué en Henck, no m'equivoco pas. I també et vull donar les gràcies perquè em vas deixar la teva pellissa. M'ha procurat els últims segons de joia de la meva vida.

Traducció SVEN DAHLIN i RAMON CAVALLER
Il.lustracions RAMON CAVALLER

EL CATALA A CATALUNYA EL 1987

Aquest títol, que potser és bastant redundat es refereix a una qüestió que tal vegada desconeixen o només en tenen vagues referències molts dels catalans que viuen fora de Catalunya actualment, i que només hi viatgen durant les vacances.

Jo, que sols fa quatre mesos que visc a Suècia tinc encara molt viva la imatge de la Normalització o "posta al dia" de la nostra llengua, durant tant de temps trepitjada.

Us puc dir que tenim al Principat una "Edat d'Or" diguem-ne, de la nostra cultura i del català com el seu vehicle d'expansió. És una expansió a tots els nivells de la societat catalana. A totes les escoles l'ensenyament de les matèries (excepte castellà i llengua estrangera, és clar) són donades en català. Els joves quan arriben al batxillerat han adquirit un nivell de català equiparable al del castellà, per tant tots parlen i escriuen català, perquè el parlen a l'escola i moltes vegades fins i tot amb els amics no catalans. Si ens movem pels llocs on es mou la joventut, a Barcelona per exemple, hom sentirà parlar català als bars, a les discoteques, als llocs de reunió i esbarjo per joves hom sent parlar en català.

Els promotors de la moda i la "moguda" (com en diem els més joves) catalana són del país.

Un dels mitjans de comunicació que més ha ajudat a promoure la nostra cultura ha estat TV3, la televisió catalana, que mitjançant la qualitat i varietat de

programació ha guanyat tots els punts de popularitat arreu de Catalunya i no solament en les llars de catalanoparlants sino també en les d'aquelles qui no utilitzen el català com a llengua habitual a casa.

Bé, crec que aquest petit "resum" de la situació potser us haurà alegrat a molts de vosaltres que com jo estimen la nostra cultura.

MARIBEL MACIÀ i UBACH

Taltavull

POESIA

En el número anterior del nostre butlletí va quedar en el tinter el poema d'en Guillem Puerto. Ara ens plau reproduir a continuació el segon poema del seu llibre "L'espaiós espai del temps".

*

"The future is the bride of what has been"
(*Me Neice*)

El temps no explica el cor. Sols el conforma.
Professor de les venes,
litúrgica suor, treball osmòtic,
l'espai, terra signada.
¿No és Virgili simetria d'Ungaretti,
Llull espora de la veu,
endeutada amb la mar confegidora,
dels pins de Costa, o d'Espriu tan poble?
No estableix la terra distància del temps.
Antics pòl.lens igualen crides. Pluges
cauen, noves, mateixa
aigua originària.

Explicació del cor, palpada terra
mare i filla de l'home. Cercau-me
l'amor blau de la mar dintre ma gleva,
antulls mediterranis
dins ma acció. Arrelada.
Convertiu en geografia ma cançó.

I pretèrit i avenir seran present.-

GUILLEM PUERTO

□ Tänk er ett enat Norden under svensk överhöghet, med den politiska och administrativa makten koncentrerad till Stockholm och med svenskan som officiellt språk även i grannländerna. Det är en ganska bra bild av den statsbildning som kallas Spanien, som alltså inte är en nation utan - minst - tre.

I det tänkta exemplet skulle Finland motsvaras av Baskien och Danmark av Katalonien - den, historiskt sett, rikaste, mest tätbefolkade och mest moderniserade regionen.

Hela den spanska historien har kännetecknats av striden mellan två oförsonliga riktningar: en mer eller mindre totalitär centralism och en pluralistisk, mer eller mindre långtgående federalism. Om man vill kan man se inbördeskriget som den sista stora konfrontationen mellan dessa båda statsideologier, där nationalistisidans extrema och repressiva centralism alltså - tillfälligt - avgick med segern.

Utvecklingen efter Francos död har emellertid inneburit att pendeln har svängt tillbaka. Det viktigaste resultatet av den väl förberedda och förvånansvärt smärtfria övergången till demokrati - la transición - är, åtminstone från baskisk och katalansk synpunkt, det återupprättade regionala självstyret.

Av den nya spanska författningens femton "autonomier" är den katalanska utan tvivel den viktigaste, inte bara genom sin storlek och ekonomiska betydelse. Katalonien, läsa Barcelona, har med sitt imperialistiska förflutna och rika nationella kulturarv varit Madrids jämbördiga rival ända sedan den spanska staten konstituerades genom föreningen av konungarikena Kastilien och Aragonien.

Denna historiska antagonism kom också till uttryck i inbördeskriget. Kataloniens föregivna separatiststrävanden var den kanske viktigaste försvändningen för Francos militärrevolt mot den kortvariga andra republiken.

Katalonien är med sina ca sex miljoner invånare den största av Europas statslösa nationer och som sådan av intresse inte bara i ett spanskt perspektiv. De små nationernas förmåga att hävda sin kulturella särart i ett alltmer integrerat Europa är ett tema som borde intressera inte minst de nordiska länderna.

Från katalansk sida betonar man ofta denna intresse-gemenskap och man är angelägen att stärka kontakterna, kulturella och andra, med just Norden. Ett exempel på denna s.rävan är det samarbete som i år har etablerats mellan Lunds och Barcelonas universitet. I vintras hölls ett tredagars katalanskt seminarium på sociologiska institutionen i Lund och i vår gästade en grupp svenska forskare Katalonien. Tanken är att det ömsesidiga utbytet skall få permanenta former, t ex genom gemensamma forskningsprojekt. Ett sådant projekt skulle vara att jämföra den katalanska nationalismen med den skånska regionalismen.

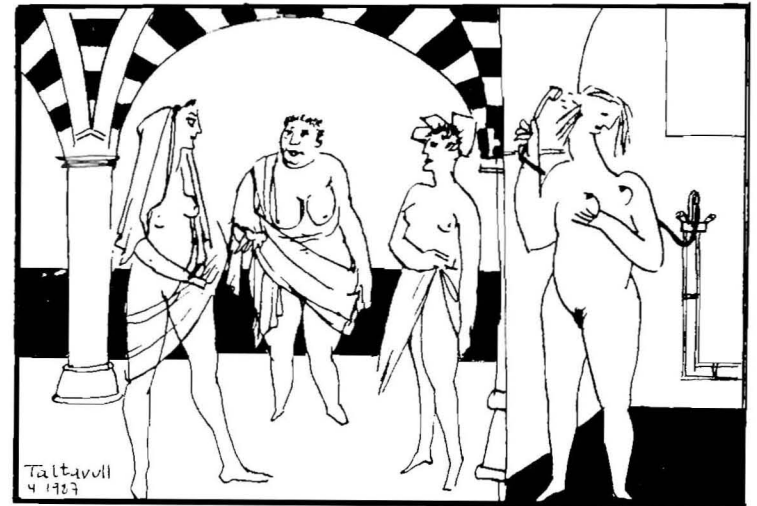
Kataloniens exempel kan alltså, i viktiga avseenden, tjäna som pilotfall. Med den tanken i bakhuvudet tillbringade jag två aprilveckor i och kring Barcelona. I en serie om fem artiklar skall jag redovisa mina intryck.

OSCAR HEMER

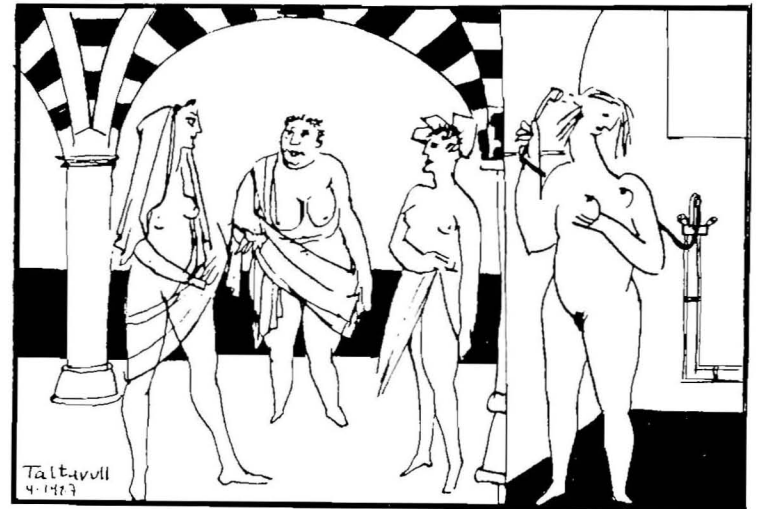
SYDSVENSKA DAGBLADET

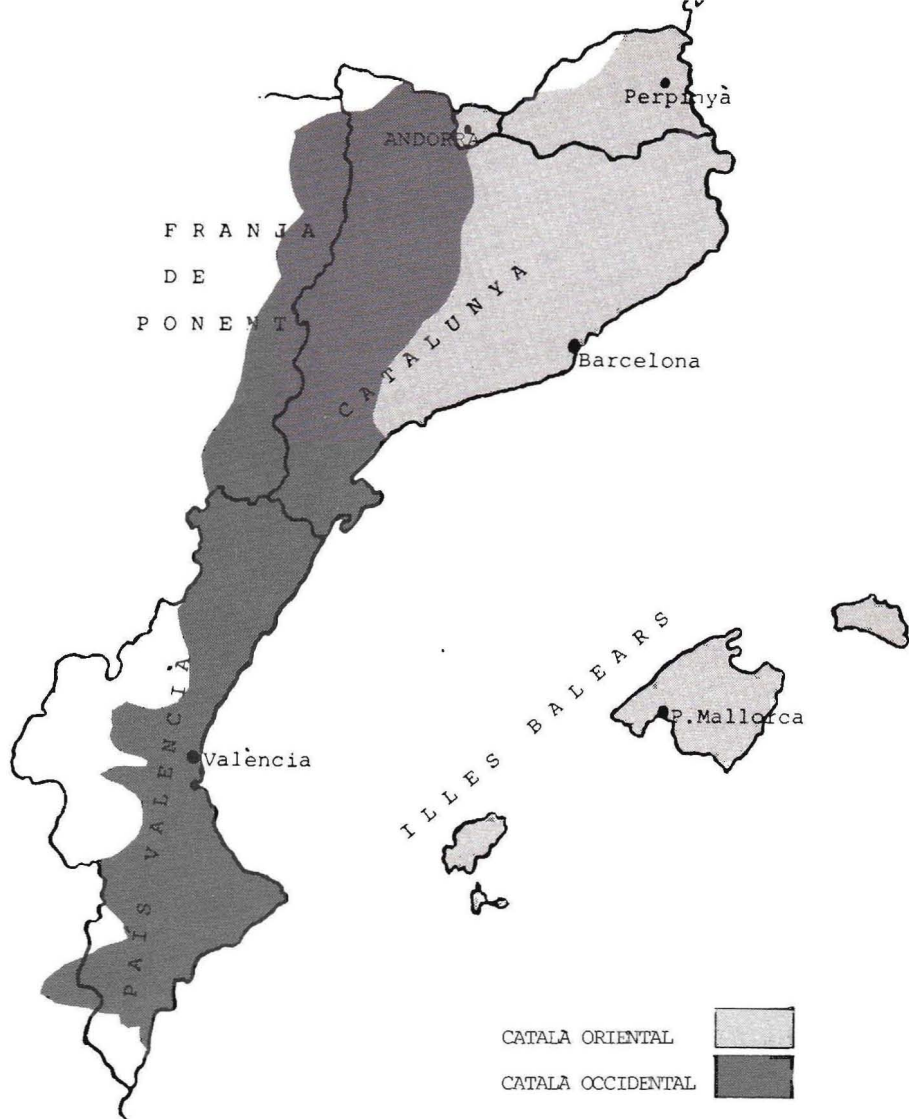
SNÄLLPOSTEN

5 juliol 1987

Aquí hi han set diferències.....Cerqueu-les.

PAÏSOS CATALANS
KATALANSKA LÄNDER

